

Štěpán Záhorský, Proměny prodejní kultury v centru Prahy v období industrializace, Katedra dějin a didaktiky dějepisu, Pedagogická fakulta UK Praha 2010 – posudek diplomové práce

Autor se ve své práci zaměřil na kulturu prodeje na konci 19. a počátku 20. století. Toto téma, které se dosud netěšilo velkému zájmu českých historiků (lze ovšem poukázat na některé solidně historicky podložené práce etnografické), se nachází na průsečíku několika oblastí historického výzkumu – dějin všedního života, resp. životního stylu, dějin umění, konkrétně architektury a v neposlední řadě dějin hospodářských.

Zpočátku se autor více méně věnoval vymezení centra moderní české Prahy, které se nacházelo – v podstatě jako dnes – v oblasti od spodní strany Václavského náměstí směrem k Vltavě, tedy v úrovni Národní třídy. Německé centrum představovaly především Příkopy. V těchto místech lze tedy také nalézt první pokusy o moderní formy prodeje. Autor je vnímá především po stránce architektonické – jde mu s jistou nadsázkou vlastně o vznik prvních obchodních domů; další projevy modernosti jako třeba chladírenství, zavádění normalizovaných balení či způsoby účtování ponechává až ba malé výjimky stranou. Nejvíce se Záhorský zabývá projektem staroměstské tržnice, která nahradila několik místních trhů. Všímá si nejen architektonického řešení, ale i reakcí obyvatelstva, magistrátu a konečně i místních trhovyň. Dochází ke zjištění, že přes všechny počáteční obavy se projekt skvěle prosadil a získal obecné uznání.

Podobným způsobem se zastavuje ještě u luxusního obchodu Jana Neffa, obchodního domu U města Paříže, obchodního domu firmy Filip Haas a synové, Peterkova obchodního domu a obchodního domu U Nováků. Záhorský ukazuje, jak nové způsoby prodeje odpovídaly zvýšeným nárokům vyšších pražských vrstev, které chtěly být obsluhovány na úrovni, na niž si zvykly v zahraničí. Zákazníci a asi hlavně zákaznice se nechtěli tísnit v úzkých krámcích, kde se nemohli ani pohnout, aby o něco nezavadili, a nechtěli se dohadovat s pověstnými pražskými hubatými prodavačkami, místo toho si přáli vybírat z velké nabídky za diskrétní pomoci ochotného personálu.

Práce Š. Záhorského je založena především na literatuře, v menší míře na tištěných a archivních pramenech. Je třeba velmi pozitivně hodnotit, že autor upozornil na hodnocení těchto skutečností ve francouzské odborné literatuře. Autor prokázal, že ho téma nesporně zaujalo a že se v něm orientuje. Bohužel – zřejmě z časových důvodů – práce trpí velkou ledabylostí, některými stylistickými neobratnostmi (např. se několikrát – a zbytečně opakuje poznatek o přesunu těžiště veřejného života) a značnými nedostatky pravopisnými. Ještě více však lituji, že práce působí dojmem jisté nedotaženosti – nebylo ovšem autorovou chybou, že mu nebyly zpřístupněny některé archivní prameny (k domu U Nováků, kde to zakázal současný majitel). Podle mého názoru měl však právě o to více využít denního tisku. Z těchto důvodů doporučuji, aby práce p. Štěpána Záhorského byla přijata k obhajobě, navrhuji ji však hodnotit známkou „dobře“. O konečné známce rozhodne nakonec ovšem také jeho výkon při obhajobě.

doc. PhDr. Jiří Pokorný, CSc.

V Praze 16. srpna 2010